unu

PAŞI PE AFARĂ

Prin carnea lucidă de inaniţii
In candelabre se aprinde scheletul de mîine
In pupilă scîntei răsunau metalic a muniţii
Şi soarele pe masă rămas negru ca o pîine

In praf călcîiul strivia ţipete de mistreţi
Şi de umăr oraşul se izbia ca apele de stînci
Sîngele mai mare decît voi trecea între atleţi
Şi luminile pe frunţi alunecau pe brînci

De aici cuvintele în aier sunau ca metale
Şi în sunete printre voi îngerii zburau
In cetate girafele eşiau din furnale
Şi'n crepusculul dintre pumni răsunau

Vulturii muşcînd castelelor din pisc
Ficaţii de piatră ca unui Prometeu
Amazoanele cu coapsele turtite'n obelisc
Mergeau în profil dealungul lui D-zeu

Şi fluvii cari treceau prin pulpe
Cu peşti ducînd în gură cometele de jad
Toamna şi pădurea într'o osmoză de vulpe
Cînd din panoplii frunze ca arme vechi mai cad

Cu buzele în pumnale şi între lămpile cu gaz
Cînd verbul se înlănţuie în etică epileptic
Cu vacarm de profeţi şi stele bătute în grumaz
Trecu cavalerul de fier al materialismului dialectic

Pe braţe-i străluciau epoci de metal
Şi pe frunte un geologic strat viitor
Aprindeţi lampioanele şi veniţi la acest bal
Cu capul tăiat celui din urmă domnitor

stephan roll

SCÎNDURA TA ŞI FEMEILE PALIDE

Poem pentru nopţile sfîntului Gherasim Luca

Nopţile chemarea orbilor la bal
S'au întors pescarii stele'n plămîni
Lotca smulsă în tîmplă albă sideral
Ochii de argilă orbi ososi şi spîni

— Sulamit, strigară peştii între stînci
Trupul tău e putred pulpa ta o şopîrlă
Viermii şi puroaie sîngele o gîrlă
Danţul în descreşteri otrăvit pe bănci

— Sulamit, mugiră peştii în vergură
Carnea în năvoade arde otrăvuri rele
In gîtlejul negru sunt ogari şi iele
Buzele amare ochii de sulfură

— Sulamit chemarea rîsului deschis
Carnea biciuită neagră şi verzuie
Simt cum otrăvită înspre ţeastă suie
Danţul cu năluca danţul suplu'n vis

Ioachan priveşte carnea'n frămîntare
Cum mai ţin pescarii trupul ei în mîini
Nopţile desmăţul — balul încîntare
Nopţile de urlet — urletul în cîini

Nopţile chemarea orbilor la bal
Sînt ospăţuri negre rugul alb din hrube
Smuls în sînge roşu sîngele ei pal
Şi-au iubit pescarii carnea ei cu bube

aureliu baranga

ANUL V NR. 45
MAI 1932

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EPITAF PENTRU OMUL-BOU

Aici zac eu
omul bou ;
de ochii mei cît un ou
ați rîs la muzeu

Nu știu cum am murit
ca un om sau ca un bou de căruță
dar cred că am murit cum se moare :
întîi moartea te doare
cum ți-ar cădea în cap o bălăguță
pe urmă nu te mai doare și e bine
dacă ești om ori bou sau oricine
și la sfîrșit de mai multe ori
îți pare rău că mori.

Mama mea era ciobăniță
să vă spun?
și tata era taur
iar din încolăcirea lor de balaur
a ieșit un prunc bun
fără frunză de viță

Sau poate că tata era cioban
și chel
iar după un an
o vacă spumoasă ca o oală
i-a născut un vițel
cu pielea prea de tot goală
și spînă .
care semăna cu pielea de stăpînă.

Cînd m'am făcut bou mare
m'au trimes la plimbare
sa să cîștig.
Fiindcă afară era frig
am intrat undeva la întîmplare.
Acolo am stat multă vreme
cei de-acasă m'au pierdut
ori au uitat să mă cheme
am mîncat ca orice bou, paie
și ca orice om am iubit în odaie
o femeie foarte frumoasă
care sta mereu cu burta pe masă.

Să vă mai vorbesc ?

Intr'o noapte a fost urît
atît de urît
încît
am crezut că mă ling periile dracilor
că fierb în mine în sec
fierturile vracilor
că mă înec
și că moare
domnișoara frumoasă fără mîini și fără picioare.

Să vă mai vorbesc ?
In noaptea aia am vrut s'o iubesc
pe fata care sta pe piedestal
cu mîinile în ea ca într'un șal.
(Și ea
mă iubea)
In noaptea aia a vrut să-l iubească
pe omul bou cu limba și oasele iască.
M'am apropiat
și am îmbrățișat-o.
Ea nu m'a îmbrățișat.

In odaie
era liniște și erau multe paie
dar afară oamenii întregi
se jucau cu sgomotul ca niște regi
cu o minge.

M'am apropiat și i-am înfipt dinții
în gingie,
ea a dat capul pe umăr ca sfinții
ochii mei și smocul meu de păr
limba mea uscată
ochii mei ca un măr
limba mea ca o bucată
de păr
ochii ei de femeie adevărată
atunci...
ochii ei lungi
și gura ei
atunci...
și botul meu făcut pentru vaci
nu pentru femei
atunci...
mîinile mele și-au adus aminte
că nu are craci.

Eu m'am făcut un bou cuminte
ea a uitat să plîngă
ea n'avea nici mîna dreaptă nici mîna stîngă
nici piciorul drept nici piciorul stîng
eu am uitat să plîng
și amîndoi ne uitam înainte..

Gîndul care m'a omorît
era un gînd urît
căci o vorbă bătută a ieșit din chin
și-am întrebat-o
pe ea, femeia fără mîini și fără picioare
și i-am spus blestemato
dece nu te faci manechin.
Ea n'a simțit
c'o doare
dar eu am murit.

M'am îngropat pe întuneric
într'un foc cît o biserică.
După dric mugiau boi
cu ochii lor ca ai mei
cu ochii lor negri și moi
boi care behăie la înmormîntare ca niște miei
cu ochii lor întunecoși și goi
și erau și oameni printre ei.

Era întuneric după dric și boi mergeau încet
nu m'a primit nici Moise

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IN DUMINICA ACEIA TE-AM CAUTAT

In carnea scrîşnită de acest anotimp venit direct în sînge ca visul şi microbul, în vaporii de sînge, ce plutesc în nouri scoborîţi şi suiţi odată cu minutele, iată mă simt singur în carnea mea şi iată femeile ca nişte cuie reci de cristal pătrund în toţi porii acestui înveliş de închipuire.

Te-am căutat printre amintiri, te-am căutat în mîne, te-am căutat în această Duminică, cu arborii liniştiţi în aier şi oamenii asemenea arborilor în ore, aşteptînd o mişcare înlănţuită undeva.

Te-am găsit apoi snb frunza liniştită a cerului—luna acoperind o umbră peste timp şi ochiul întors peste o durere a chemat din fundul mării un vapor hipnotizat cu bijuterii şi cîteva hoituri.

Trupul tău crescut în uitare s'a scuturat de luminî şi acum în noapte, trupul tău nu se mai desface din noapte.

Un înţeles al legendei cuprinse în acest sens minuscul, un înţeles luminat de acest întuneric al nopţii?

Crinul, gîndul născut dintîiu — l'am tărît în noroiu într'adins şi ţi-am arătat noroiul.

Nu voiam ca în sunetul nelămurii al lunii să încapă murmurul sîngerînd de sub tăişul dintre sufletele noaste.

Vin şi se desfac chemările ca braţele calde, un piept fierbinte mi-te aminteşte şi iată zîngănitul rece a unei nelinişti te-a împrăştiat ca hipnoza o suflare pe frunte.

Pun mîna pe tine şi nu eşti; m'ating, dar nu sunt nici ea lînga mine, mă chem şi vii tu!

Şi totuş va trebui să te-ajung peste abisul unei nopţi tremurînde ca o respiraţie acum.

Te-ascult. Cuvintele nemişcate înstelează cerul gurii şi gura ta nu-i de sînge.

E un albur albastru ca şi cum azurul încălzit s'ar ridica peste el însuşi.

Şi mîinile ca două emisfere, cuprinzînd în acest minut şoldurile tale s'au cutremurat, căci într'adevăr te-au închis pe tine în găoacea lor, tu care nu mai eşti nicăieri acum, nicăeri decît aici.

Aşa te-am ucis.

Şi apoi cînd am plecat, trecînd printre oameni, mă priviau priviau precum stelele cînd înoptează.

raul **iulian**

---

nici Isus
nici Mahomed
oamenii împreună cu boii
m'au ars pe pămînt
ca pe un bou
sau ca pe un sfînt
nou.
lar în locul unde mi-au adunat ultimii peri
am scris pentru femeia-bust, de primăveri
că aici zac eu
omul bou
cu ochii cît un ou
care a vrut să iubească la muzeu

paul **păun**

s. **perahim** femeia numărul doi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PRIN ACEST ARBORE TRANSPARENT

Se gudură lumina cu ochii verzi
în transparenţa acestui arbore cuprinşi ca într'o apă
ne-am întins braţele trecutului vîrstele ce au fost

iată-ne întîlniţi din nou pentru întîia oară
faţa ta în acest medalion al clipei
faţa ta trecută prin sînge cum trec mîna pe obraz
fiecare strop de sînge purta pavilion faţa ta
pe mediterana inimii

gîndul trecut prin artere s'a întins incendiu
din cenuşă te-am strigat şi au venit apele vii
apele fluturînd şi iată mărgeanul trecutului
te aştept pe piscul memoriei
cînd timpul va fulgera

uite marea se întoarce ca oile la stînă
iată cerul ca o prăpastie pe frunte
fîntîna soarelui părăsită
iată scheletul meu transparent prin arbore
neînverzit de nici o amintire.

raul **iulian**

VIAŢA ROMANŢATĂ A LUI DUMNEZEU

FRAGMENTE

VII

lui **geo bogza**

Un pieton într'un arhipelag insuficient.

Zorile duc în desagi o flacără de incendii spre un orizont al anarhiei creatoare.

Pădurile învie una cîte una ca păpuşile.

Se deşteaptă din albume interzise tragedii lamentabile, puhoaie de artificii într'un tangaj absurd.

Legendele plecau spre un nord nebănuit decît în presimţiri, în ondulări volatile odată cu fiori ce scăpărau în amnarul încheieturilor.

Ai cui sînt ochii aceştia cari în trecere seamănă grindină?

Unde se află pierdută printre florile măcelărite de coşmar grădina ultimului popas?

Simţi pe limbă un gust de nerăbdare parcă la spate s'ar fi grămădit planetele să te sufoce ca un iureş de butoaie.

Aceia care va trece albă peste corăbii şi nopţi va aduce bucurii indecente

Prin ziduri o pasăre nebună va striga ajutor şi se va resemna cu festinul vaselor.

Fantomele se dedau la jocuri nepermise.

Se va vedea cum în jurul mîinilor ei vor apare inele de radium; se va răsplăti inaniţia sărbătorilor închise în chenare negre.

Peisagii sfărîmate în ochi.

Totul se va reduce la expresia primară şi geneză nouă va porni dela punctul unic supraviețuitor.

Apoi de o imagine cerească privirea ţi se rotunjeşte şi mîngîi fiecare spirală a tăcerii cu mîini fluide.

Lumina creşte ca iarba pe rochia ei din faldurile primăverii.

Nervii sînt coarde de pian la tensiune maximă.

Ca o butelie de leyda respiraţia descarcă ozonul arterelor cînd pleopele i se închid ca mimozele şi o perdea se surpă şi descoperă, în lampionul unui fulger, noaptea înjunghiată.

Efervescenţe blonde închid amintirea unui surîs desprins ca o insulă din obraz, un surîs ca un canar mut eliberat din colivie, un surîs fotografie tatuată în pereţii inimii.

Metalic, văzduhul e absent la aceste destrămări miniaturale şi peste toate se apleacă un clopot străveziu pînă la dumnezeu.

Treci în mîna următorului felinarul ca o cheie pentru descuiatul nopţii.

Goneşte lacrimile bucuriei ispăşite în convulzii şi scutură de pe tine ca o pleavă netrebuincioasă îngerii viermănoşi.

In locul crinilor vestejiţi, înalţă braţele rigide iatagane înviate din somnolenţa panopliilor.

Coboară în preistorie; ciopleşte stîncile în ciocane şi te aruncă înainte pînă vei întîlni viitorul zugrumat în protocolul evoluţiei şi-l eliberează ca baierile unei pungi.

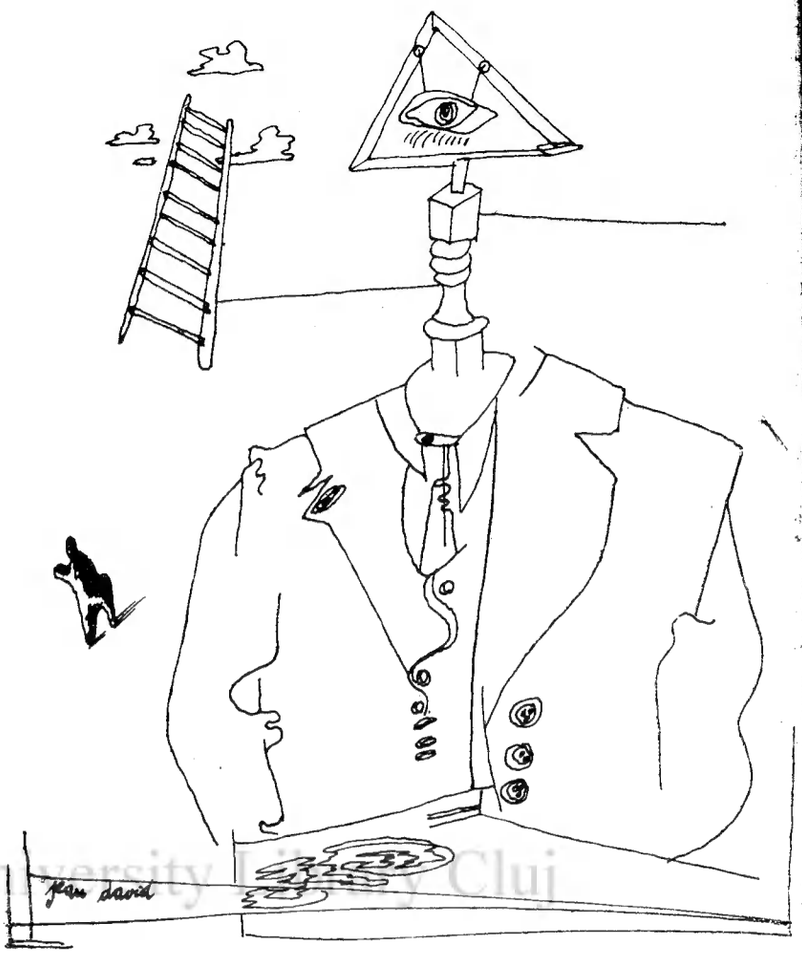

jean **david** portret inedit al lui Dumnezeu

Va rămîne pe caldarîmul fumegînd o epavă cît o frunză de rugină.

Cu rădăcinele împletite în putreziciuni cresc copaci, înfloresc zările cu frunţi ca un alter-ego al chemării şi din zîngănirea coastelor culegi ecoul sîngelui rămas cald.

Priveşte trecutul cum e o amforă fragilă pe un trepied al memoriei, cum îşi strînge ruşinat coapsele.

Retragere pentru mătănii; o retragere cu cerbicia frîntă ca sabia unui degradat pe un platou al miseliei.

Revoltă: rug de accelerare a timpului.

IX

Cuvintele sînt garoafe lîngă lumina de safir a acestui sfîrşit de zi. O stea va naufragia în pîlnia argintie a celorlalte şi totul va rămîne cum a fost: azur. In vitrină părul tău a fost pieptănat de pieptenele soarelui. Inima e ascunsă ca o scorie la rădăcina unui copac tonic.

Prin coridorul ei s'au cățărat maimuţele tuturor experienţelor, poemul a ţîşnit ca o lavă acoperind toate clădirile. Marginile sînt sdrenţuite ca filele unui

pecedar vetust aruncat într'un pod cum o cutie de
zistență. Lăptăria din Bărăției 37 a trecut în acel
îrșit de toamnă ca un bal sfîrșit în zori, în legendă
artere. Acolo mîinile poetului au frecat mozaicul
au purtat tocul poemelor surprinzătoare ca meteorii
este foaia de hîrtie găsită poate în lăzile de gunoi.
colo a fost un deceniu aproape, „secolul" de fiecare zi.
enumire dăruită de cel mai blond dintre noi.
colo, după amiezile se adunau ca flori presate și
estinderile fără afișe colorate. Acolo, retrași benevol
e priviri și elogii, renunțarea benevolă la public și
criitori ni era stimulent și din svelteță fără fund, din
ate lipsurile și din toate neajungerile la cari aspiram
e pe atunci, ne construisem barca de salvare.

Care din poeții și pictorii Integralului, Punctului,
H-P-ului și Unului n'au trecut prin retorta „secolului"?

Și „secolul" era Stephan Roll. Amfitrionul scăpăra
u fiecare cuvînt, cu fiecare răspuns amnarul unei
teligențe bine musclate și fără concurență. Simplu,
u un cuvînt a știut despărți totdeauna, cum cu o
ghetă magică de coral, lumina de întuneric. Și cu-
intele lui se înscriau pe un pergament presat din vid.
'a rîvnit statuia nici unei atitudini și a rămas cel mai
ogat risipindu-și energia în petale și flacări înfipte cu
n picior în înfinit. Și poemele sale foșniau ca mătăsu-
le, imaginile sunau ca monete nefalșificate și cititorii
i sîngerau în ele gingiile ca o turmă hrănită cu granit.

La Secol, erau încrucișări de arcuri voltaice, în
upă amiezile cîștigate în inutilizare. Minutele se frîn-
eau în oglinzi de polen, fugiau prin dunele fluide
le bucuriei neînțelese — poate aceia de a fi împreună.
eacolo, nici un drum nu ducea la Roma. Peste aburul
azanului cu lapte, poetul urca trapezul calamburilor
au se imagina festinul pentru dumineca după amiază,
ind oblonul va fi coborît ca o pleoapă peste vaca
ectificată la ugerul flasc de Victor și cerul va rămîne
u zăpușala pe dinafară și cu el toate sistemele filozofice.

Seara eram tot bogați și confetam strada cu stele,
uneam brățări la picioarele mormonelor și tu împăr-
ai luna în felii ca un pepene galben.

✖

Dar îmi va ierta oare aceste delațiuni prietenul
are a descoperit în fundul heleștaielor bijuterii și
uciri nerostite pînă la el și infuzat cuvintelor
ensuri noi? Poetul care n'a vrut să semneze mani-
este de șef de școală și totuși e sufletul acestor ani?
are nu și-a brevetat, nu și-a exploatata descoperirile.

In loc să fi *ajuns scriitor* cu fișă prin societăți și
rieteni prin cafenele literare, și în această primăvară,
tephan Roll, ai întinerit cu un fluture.

XII

Incă un viraj dincolo de insolența buruienilor.
ndeva unde chiotele destramă satenul irișilor tă-
ăliți în cer. Lumina foarfecă piețele, naște aglome-
ațiile, tăcerile se sinucid în colivii cu demonii dea-
alma. La un semn, rochia înmiresmată a dimineții e
ăvălită în funinginea uzinelor. Cuvintele zornăie cioc-
indu-se în aier. Cuvintele tricotează cu pudra zum-
etelor moneta cetății.

sașa pană

SCURT - CIRCUIT

O CARTE ȘI O EXPOZIȚIE

Viața Romanțată a lui Dumnezeu — Sașa Pană, 1932.
Un drum deschis se înfundă, după tufișul de lumini, după îmbrățișările orașului și strîngerile de mînă calde — în inimă. De aici ridici o roză a vînturilor și o duci spre buze cu o subtilă înfiorare. Buzele descind o șuviță imperceptibilă de sînge să o prelingă ca o monogramă și se pierd în toate diminețile, trupurile, în care filigranele nasc heralduri tot mai rare, castelele se năruiesc subțiori și numai capul îl scoți prin ferestruica de piatră. Departe isprăvește și începe peisajul. Aranjat pe pleoapă ca pe o poliță, de unde, una cîte una, scobori medaliile din lutul din care îți simți și coapsa și mădularul și umărul lovit de crepuscule ca de un zid. Totul se pierde într'o abstractă definiție, o cifră nu înlocuiește atomul calculat în toate legile lui fizice, mișcările se întretaie închipuind în aier păiajeni într'un alt sens și al naturii și al absurdului. E ființa, e forma pe care fiecare în parte o zămislește, o închide în personalitatea lui cu care e etern. Mîna rotunjește un contur topografic peste care te ridici cu lucrurile deavalma, te identifici lor, te asimilezi și te proectezi în văzul tuturor. Acest îți va fi prieten, acest te va înțelege, acest îți va fi vrășmaș. Intre voi e cîntecul ca un perete de gumă. Numai cine ridică la ureche cornetul te poate auzi și întinde în aburi o mînă cu degetele înșirate pe flaut. Și în cîntecul acesta ai închis totul ca'ntr'o cutie în care găsești ca un safir glasul privighetorii, ca un rubin al mierlei, ca o bucată pe cvarț răgetul leului, ca un colier nechezul, ca bani mărunți behăitul, ca mătănii croncănitul, ca var lătratul dulăilor și așa mai departe, corespondentul material al tuturor vînturilor, idiomul sonor al materiei, interferența lor, volumul compensației lor, arbitrarul ilicit ca o nuanță a absolutului, busola ca un proces fix al evoluției, scrisă cu un iureș și cu o vervă în care toate aceste lucruri se strîng ca o cavalcadă interioară, în care scriitorul aleargă în toate vînturile adunînd un polen explosiv căutînd realității o fațetă arsă la focul în care însăși scriitorul se ispășește. Degetele sînt carbonizate din dantelarea fierului, degete pe care a rămas profilul petalei rupt și pus ghirlănzii purtată prin toată cartea ca un triumf ca un elan care „trăiește cu siguranța fluviului că dincolo de toate ocolirile îl așteaptă marea". Literatura a devenit o necesitate organică, a pervertit simțurile, le-a contrafăcut la dimensiunile ei ca un alter ego al scriitorului în care nu-l poți vedea decît arare ori atunci cînd își au strălucirea — ca noaptea astrele — și coiful și pintenii și fruntea poetului de care se izbește ca un val lumea cu nestimatele ei negre și transparente. Poetul scoate dintr'un buzunar fluxul, din celălal refluxul. E la răspîntia unde numai tu ești buimac cetitorule. Alege. Scoboară desculț cele cîteva pietre pînă la spuma sărată și vei găsi în Viața romanțată a lui Dumnezeu, între cameie, între confetiile de imagini și cuvintele ca o orchestrație multiplă a senzației, ca un alibi al sensibilității și un aliaj al gîndirei, adevărul unei evadări

dragostea şi prietenia unui puls al literaturei, acestei arbitrare vieţi pe care o prefer celei ipocrite şi programatice de fiecare zi. Găseşti rezidul unui suflet de a cărui puritate mă apropii cu mîinile cupă, pentru clipa senină a unei pagini răstălmăcite din conflictul permanent al contradicţiilor cu acea ipocrizie de care pomeneam mai sus; mă apropii şi fără să stau să disec valorile dialectice ale realizării ei, mendrele didactice ale formulei, ci numai atît cît adevărul se arată ca un ochiu străfulgerat sa-i mulţămesc şi să-i strîng toată mîna.

■

S. Perahim. Prima lui expediţie, primul lui debut cu marele oraş, cu lumina din vitrina cu rînjete, cu schelălăituri; cu naivitatea lui, cu orbăcăirea într'un domeniu în care tălpile sunt fosforescente, ochii lipiţi şi degetele răsfirate în vînt, din cari vor muşca şi viespile şi libelule şi neantul. Circuit în fantezia sa liberă, în inconsistenţa de a emite dogmatic sensaţia, de a o domestici în linii de unde meritul său va fi valorat la atîta..., în culori ca în eprubete cu reacţii chimice, cînd nu poţi desprinde din grămada de foc fosforul acesta fiindu-i implicit, răzvrătirea şi libertatea rupte din hăţuri, ce nici nu existau încă, o năruire de oglinzi în debutul lui îl diformează pentru un drum care în cîlcîiele lui rezidă. Sub domeniul acestei libertăţi şi licenţe, în aceste pînze, în aceste hîrtii îl accepţi pe S. Perahim. In ele s'au macerat şi s'au rupt din frunte făşii vii de carne în somn, mîna a căutat pe paletă şi pe pînză cu baghetă de alun sursa de mineral care frige şi care va arde înaintea tuturor, crustele şi nebuloasele însăşi ale lui Perahim; care dogoreşte şi-i desface reveriile obtuze, turmentaţiile ritmului său, culoarea încă vidă, ternă şi vetustă, desenul aşa cum apare din descompunerea formei, cu alură cînd expresionistă cînd ridicată pînă la abstracţia subconştientului, cînd echivocă, dar cu un permanent coşmar plastic. S. Perahim e în plină perioadă de cercetări şi de elaborări spre un debuşeu.

Imprecis pentru o determinare, pentru o echivalenţă cu sine şi cu posibilităţile sale — e încă o problemă pentru o definiţie, pentru o disociere spre un subiectivism care îl încumbă, unei plastice fervente, unui dramatism de descompunere universală, cu bucuria luminii atenuată, cu misterul umbrei bifurcat între virtuţiile sale picturale. Relieful se închide ca un briceag din al cărui deget tot sîngele s'a scurs. Materia e sensuală, e în plin rut dar poluează şi obsesia, spasmul sexual se imprimă tuturor elementelor, tuturor volumelor.

Expoziţia de acum a lui Perahim trebuie să-i fie un punct în care el să înveţe că e un debut de lichidări, de arderi, de ţipete incandescente.

roll

A N G E L U

lui **Ion Vlasiu**

In întîrzierea trecută dincolo de oră, şi într'o rezonanţă ultimă a profilului de lumină, e vrută încercarea unei nebănuite voluptăţi de acord pe inimă.

Sînt culese ca într'o îmbrăţişare, ca într'un orizont, toate zîmbetele, toate jocurile blonde ale copiilor, toate comorile, ca lespezi selenare, ale magiei din cîntecele nespuse. Şi rîul pe care nu-l poţi uita — ştiu — rîul reptilă de lumină printre cutiile de chibrituri ale caselor —, şi amurgurile, pleoape coborîte peste ochiul cuagulat al zilelor.

Toate sînt aici şi le strîng în pumn, ca să te alung pe o treaptă a evocării, ca un ţipăt şi să te silesc să-ţi întorci hipnotic prunelele ochilor către amprentele de aur şi de lacrimă ale paşilor.

Desfăşate ca nişte cearceafuri ale zorilor toate dansurile şi alergările — cînd revenirile sînt amuţite pe buză, precum ţurţurii pe o garoafă.

Efortul rămas inutil şi absurd ca un cuvînt înroşit pe ziduri, ca o viaţă răcită într'un fetus, cînd ochii nu sînt decît foruri stinse într'un peisaj al cîntecului, şi un deget pe buze, ca un bob de sînge al vîntului.

Şi neliniştile cari urcau — şerpi cu burta de cenuşă — prin arterele noastre, punînd pecetii de jar pe tîmple.

Nesfîrşitele drumuri în noaptea vacarmului, cu înţelegeri şi căutări — cu buricul degetelor pe creier, sugînd o febră palpabilă, din acest mănunchiu al descendenţilor calorice, — din holocaustul frămîntat ca un lut cald, din aripile irizării noastre de atunci, din frunzele ruginii din cari n'au rămas decît paşii albi ca lacrimi rotunde, închide într'un pumn incandescent, cenuşa — rezidiu — şi arunc-o în roza vînturilor, pasărilor, — angelus.

miron **radu**

R E V E N I R

Viaţa e în mine precum cîntecul în flaut
pe treptele evocării, o plîng şi o laud
pe treptele evocării, prelungite pînă peste mîine,
e cuprinsă viaţa ca pămîntul în pîine
e cîntecul sticlind în sborul pasărilor
în cutele luminii, în colivia florilor,
în dibuirea formei din linie, spre vis
visul, ca un ochiu lăutric, aşteptînd deschis
ţipăt adîncit în vibraţia clorofilei
visul deschis ca o carte neîncepută
în pragul dintre azi şi mîine,
ca'n dibuirea din scrisul copilului, slova neştiută.
Ca o pasăre mă sbat între gratiile tale
şi te strîng în braţe, amantă invizibilă şi perpetuă,
în lacrima de rouă ascunsă'n ierburi
în alungarea neagră din faldurile nopţii
în peisajul ars de privire şi de paşi
în lucrurile fără suflet, în culori,
sopteşti şi te afli pretutindeni, ca un duh
sărut pe buzele sărate ale mării.

miron **radu**

E P R E S A L I I

In ultimul moment, după scandalul iscat, după svrătirea moderniştilor arşi cu mămăliga oficială. Ministerul instrucţiunii — recte d-l Nicolae Iorga, suprimat, cu o mînă trecută furios peste masă, şi ilonul Oficial şi premiile lui. Şi aceste toate fiindcă mnia sa la actuala şi venerabila vîrstă naţională ce poartă, a înţeles că avem nevoie de o artă clasică şi minte şi că gheorghiţă ciubucaru, zugrav şi veşnil d-sale favorit, e mai talentat decît un oerecare casso. Sau iată cum moderniştii au reuşit să prejucieze interesele plastice, nu ale lor, cari nu pot înpe în acest salon, ci al unui enorm număr de mîzilitori şi pravoslavnici ai academismului pictural.

Poate asta va da naştere unni salon al independenţilor şi la noi. Imbecilismul şi morga şi-a avut în ate timpurile, erarhia sa.

Există în tînăra generaţie literară un toreador coarnele moi, care totuşi face furori. Pînă acuma iva tauri împăiaţi au fost răpuşi în aplauzele inexilente ale galeriei. Cîţiva pictori au fost executaţi iar la peretele lor, cu o acerbă şi pricepere şi diaictică. Sinuos printre glesne, toreadorul se strecoară sînd să-i se prelingă pe o margine a buzei venin. serviciul insecticid al generaţiei, e pumnul care se triveşte singur, e pedagogul cu nuia, e lacheul din patele trăsurii, e d-l E. I., e capul de ciupercă, e rofilul nocturn al bibliotecii, e d-l care înghite telecoape, e băiatul care se uită pe gaura dintre fese.

D-l Felix Aderca după ce ne-a gratificat chiar cum cîteva zile cu o elogioasă recenzie a Dorinei oneanului cretin, are imprudenţa unei cărţi noi cu are învie o perimată formulă dadaistă, pe care chiar cum doi ani o repudia în forul lovinescian al imporanţei d-sale şi totuşi destul de temerară pentru un utor continuînd să dovedească o afinitate pentru oate excrementele confraţilor săi, şi pentru care încem să credem în aprecierile pe care maestrul d-sale l E. L. le-a făcut prolificului Felix aşa cum l'a nfăţişat, supărîndu-l.

Nu vom cădea însă în cursa lui Lăcustă-Termilor, fiindcă ştim că în dosul acestui personaj de umbac şi cîlţi pornit pe îndrăsneală literară şi eputincioasă se ascunde penibilul hemoroid al culurii romîneşti.

gh. dinu

După ce a moţăit aproape doi ani în biblioteca cademiei romîne, cercetînd reviste de cari degetele ale gelatinoase trebuiau să se păziască dintr'un bine eritat simţ de modestie, acele colecţii cari închid imultul poemelor şi răzvrătirilor din ani de după ăzboi contra unei literaturii care se crampona în tare de putrefacţie, de prezent, d-l Const. I. Emilian compus un volum de vreo două sute pagini fetide. *Anarhismul poetic* al d-sale cel mai bun tratat critic entru moaşele cari ar dori să practice şi literatura.

Toată cultura clasică de care autorul se laudă ebordat şi plăcut încătuşat n'a putut să-i adaoge imic, pentrucă zero înmulţit de ori cîte ori tot zero ămîne.

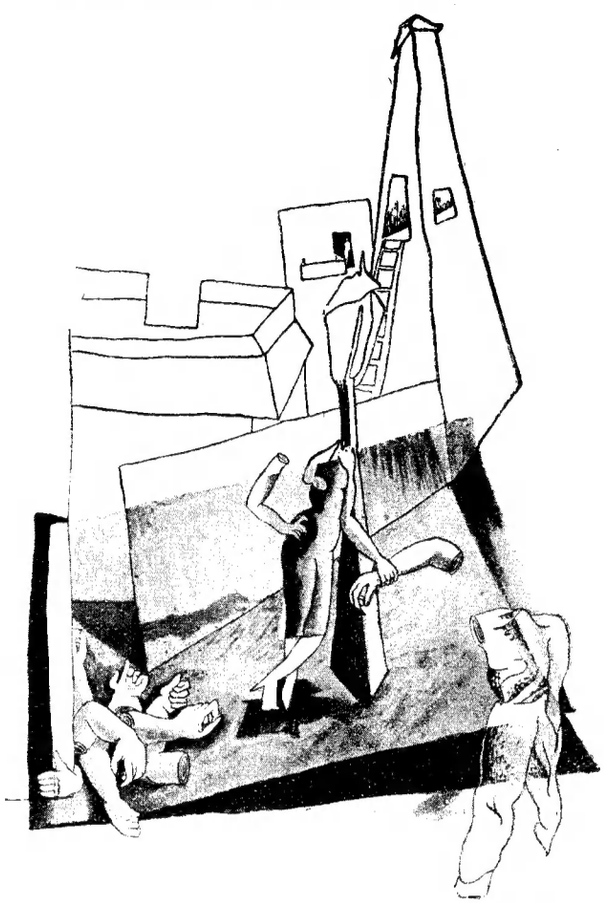

s. perahim desen

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S E V A

lui **Mony**

Iată ochi sosiţi depe crestele albe.
Volutele întoarcerii sparg cercurile mari.
Din larvele calde, fluturii vor porni
La vînătoarea florilor.

(Vezi în văzduh profilul venit)
Acesta e sborul cel mai 'nalt.

Priveşte-mi spicul tîşnit prin ţeastă,
E dimineţii mele creastă
De vestit răsărit.
Sînt paratrăsnetul soarelui,
Sînt receptacolul pămîntului.
Toate durerile, toate nădejdile,
Toate înfrîngerile sînt în mine :

Sînt Omul paralel :

Mi-am răsucit sîngele'n serpentin.
Şi-am înodat un şarpe la fiecare pas
Iată : Cel mai lucid venin
Din coridorul lacrimei rămas.

mihail **dan**

E o carte de ramolisment precoce, a cărei prezentare de lux disimulează sub o armură falşă, conţinutul rînced.

I-am spune lamentabil, dacă debutul acesta n'ar fi inutil.

saşa **pană**

A C V A R I U M

A APĂRUT:

Saşa Pană: VIAŢA ROMANŢATA A LUI DUMNEZEU. Un desen afară din text de Jean David. Editura *Unu*, tiraj limitat la 150 exemplare.

VA APARE:

Raul Iulian: MAREA. TU, MOARTEA. (Editura *Unu*).

Veuillez prendre note — j'y songe
que dès le 15 Avril, enfin!
je cesse d'habiter rue Monge
pour le *6 de la rue Rollin*

M'y trouveront journaux et lettres
amis, fâcheux et créanciers
presévérant dans mon Etre
au faîte du Grand Escalier

b. **fondane**

Cei doi poli ai criticii literare romîneşti sunt pentu limpurile noastre „antisemănătoriste", magnanimii domni Mihalache Dragomirescu şi Eugen Lovinescu, secundaţi de sateliţii bîzăind împrejurul lămpii într'un murmur care le ridică şi-i gîdilă cu părul de pe pulpe. Primul a fost o întreagă vreme universul hilar, montagne-russe-ul în care toţi au hohotit, au rîs, şi-au cramponat în spasme burţile, au dansat împrejurul operii monumentale isterici, dîndu-i pe mîna copiilor ca un dromader de celuloid, deşi el continua să păşiască mai departe prin jungla şi domeniul alb şi vid al destinului său. Pînă cînd au obosit. Lui Mihalache i s'a ridicat din viaţă statuia unui volum de peste o mie de pagini, omagiul de către admiratorii săi zeloşi, stăruind necazul, invidia şi susceptibilitatea celui de al doilea pahiderm din Str. Cîmpineanu, pentru care situaţia se configura pe un alt plan, să-i spunem, mai preponderent. Era mai puţin comic — aparent; mai grav în potenţe, mai metafizic în impotenţe, în după amiezi duminicele de cumătrie artistică, de privilegii estetice, de prozelitism literar, în care discernămîntul maestrului apărea ca un polen în surîsul grav şi lucios, în întroşoptirile divanului ginegeu formula era infailibilă, comprehensiunii din înlotdeauna arieristă adusă şi expropiată vizitatorilor. Să reamintim aporiul lui Fundoianu care a introdus jeslei pe atunci refractare a maestrului, pe Maniu din Salomeia, pe Arghezi cu Agate Negre, pe Gide, Proust, Gobineau, Nietzche, în 1918, ca deabia în 1930 d-lui să recunoască talentul lui Arghezi, ca în 1930 d-l Aderca să-l descopere pe Proust, ca din tot d-l Lovinescu să precizeze poezia picuiină a lui Baltazar, umorul de Veselia a lui Brăescu, mayoneza d-nei Bengescu, intelectualitatea valeriană a lui Camil Petrescu.

Invidios de succesul statuar al lui Mihalache, d-l Eugen Lovinescu a lansat memoriile sale în care stilul — gogoriţa, haina cu fireturi, trăsura de gală — cari i se impută zornăind, infatuarea de a se crede dator să explice procesul întregi d-sale evoluţii estetice şi morale, de stil şi de comprehensiune, această ungere cu vaselină în văzul tuturor, „curajul" memoriilor, onanismul lor senil, registrul futil şi pervetit al unei memorii de faţă ce-şi petrece veacul în poarta mahalalei, situarea personagiilor portretate într'o prismă în care geniul maestrului abundă de incompetenţe, de naivităţi şi fiind la discreţia — pe care el singur o divulgă — a unui ţînc care venit în cercul Sburătorului să citească, s'a putut mefia de tot lovinescismul, spunînnd-o însuşi maestrului care nu şi-a dat seamă scriind-o, cum îşi relevă stercoriana d-sale valenţă. Şi a fost deajuns atît ca sateliţii d-sale să se ofusce, să-şi sufle în palmă mucii şi năvălind pe scări afară să răbufnească în înjurături de mamă, să încadreze dimensiunile, pînă eri diferenţiate, în proporţiile comice ale lui Mihalache pe cari însuşi d-l Lovinescu le socotea la un nivel indulgent de cretinism.

Păţania d-sale ne înduioşează, n'ar fi meritat-o după o muncă de revizuiri şi refixări, după o abnegaţiune de care se arată capabil de la începuturile d-sale, şi perseverenţa unui întreg raft de opere, după opulenţa unui stil şi a unei activităţi magnanime. Însăşi noi cari am citit poeme dadaiste spre gargara cenaclului, însăşi noi care venisem cu acidul prusic al unei tinereţi literare ne lăsăm scursă o lacrimă pe genunchiul rotund şi încercuit de aur ca un saturn, al d-lui Lovinescu. Insuşi un prieten de al nostru care între noi îl găseia pe d-l Eugen gras şi moale ca un c.... continuă să-l viziteze consolîndu-l şi să-i sune un onorific ditiramb într'o jubilară pagină. . Însăşi noi i-am rupt degetele lui Camil şi lui Aderca scormonitoare acum în fecalele unei nerecunoştinţe, unei vrajbe, unei umilinţi de care rîsul nostru e insuficient, de care personagiile d-lor abrupte în alternative şi'n cabotinism se vîntură ca nişte marionete, în articole cuprinzînd pogoane întregi de hîrtie, tulumbe de cerneluri, aceleaşi din care pînă eri au scris pagini pentru Monica, Dantoni şi tratate mici de estetică pentru lectura de duminică din str. Cîmpineanu, 40.

VEAC NOU apărut după sciziunea celor cîţiva băieţi de la Facla, indica să fie gazeta, al cărui loc era de mult însemnat de nevoia unui organ de curaj şi opinie politică, pare-se să fi luat sfîrşit, sfîşiat de unghiile unei reacţiuni, atunci cînd se imprima numărul de întîi mai. Într'o parte teii înfloriau, liliacul aprindea în grădini candelabre de parfum, iarba ondula pămîntul sub pasul ars de geruri pînă atunci; — iar într'alta se înăbuşia un glas care venise din elanul unei realităţi sociale să vorbiască peste acea superficialitate a literaturii, de viaţa imensă şi dură, de mizeria şi teroarea unei clase pe care cititorii rafinaţi ai lui Pittigrilli n'o pot vedea strecurîndu-se în zori spre uzine, spre şantierele oligarhice, transparenţi de nealimentaţie, resemnaţi din ignoranţă şi frică.

Măsurile toate au fost luate. Cazematele şi celulele au fost populate de revolta pusă în cătuşe şi sugrumată preventiv. Şi veacul nou nu mai apare.

Salonul Oficial, s'a deschis şi anul aceasta ca'n ceilalţi ani neschimbat, prolific în nume, în varietatea expunerilor, cu acelaşi juriu grav şi cu aceleaşi prerogative oficiale. Anul acesta ca şi în ceilalţi, moderniştii — pînă la urmă, fiindcă modernist pentru juriu e şi Nicu Enea — au trimis să fie reprezentaţi. Au fost primiţi şi s'au bucurat că d-l Sion şi Verona şi ceilalţi patroni ai eclecticei oficiale îi vor atîrna pe pereţi, îi vor admira şi vor recunoaşte că într'adevăr pictura a evoluat cu ei şi reprezintă timpul nostru. Dar s'a întîmplat puţin mai altfel. Au fost puşi într'o odăiţă camuflaţi oficialului, aşezaţi anapoda spre hazul infundat bineînţeles al juriului. Şi atunci „moderniştii" s'au înfuriat cu bună dreptate şi au publicat un protest în toate gazetele de Marţi 10 Mai. semnat de Marcel Iancu, Milita Pătraşcu, Cornelia Babic, Margareta Steriadi, Nina Arbore şi Merica Rîmniceanu prin care protestează împotriva felului cum au fost trataţi şi prin care îşi cer înapoi pînzele trimise, înjurînd în gînd juriul şi salonul.

Să recunoaştem că procedeul lor aici începe să fie cabotin şi că primul care le-a depreciat pînzele au fost tot ei. Cum a putut crede d-l Marcel Iancu alăturarea d-sale de Pan Ioanid, Sion şi ceilalţi pompieri? Are d-sa nevoie să-i fie decernat un premiu, să i se mai recunoască într'adevăr că e un tînăr care promite, să se facă cunoscut după cele două expoziţii proprii de acum două luni deabia?

Purtarea d-sale e tot atît de pompierească şi de penibilă, ca tot atît de ruşinoasă şi merituoasă de ce s'a întîmplat, fiindcă dragă Marcel, cînd te amesteci în tărîţe e firesc să te mănînce Verona.

gh. **dinu**

Toute création de l'ésprit, en tant qu'expression de cet esprit ne saurait se dérober à l'idéologie régnante, résultante elle-même de l'antagonisme des classes. L'oeuvre dite „d'art" à toute époque est engendré par les rapports sociaux et economiques.

tristan **tzara**

(Essais sur la situation de la poésie.)

Colaborează: Aureliu Baranga Mihail Dan Jean David Gh. Dinu B. Fondane Raul Iulian Saşa Pană Paul Păun S. Perahim Miron Radu Stephan Roll

unu anul V nr. 45 mai 1932 apare în prima duminică a fiecărei luni: girant responsabil semnatarul fiecărui articol Lei

studio grafic „Steaua Artei" b-dul Maria, 2

BIBLIOTECA UNIVERSITĂŢII REGELE FERDINAND I CLUJ